İDİL

Araştırma-İnceleme

AKADEMİSYENLERİN FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN SESİN DOĞRU-SAĞLIKLI KULLANIMI VE MESLEKİ PERFORMANSA ETKİSİ BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Nurdan KIZILDELİ SALIK[1]
Mehmet Yiğit ERSOYDAN[2]

1 Doç. Dr., Mehmet Akif Esyoy Üniversitesi, nkizildeli(at)mehmetakif.edu.tr ORCID: 0000-0002-7226-748X
2 Dr. Öğr. Üyesi., Mehmet Akif Ersoy üniversitesi,myersoydan(at) mehmetakif.edu.tr ORCİD:0000-0001-9053-45801

Kızıldeli Salık, Nurdan ve M. Yiğit Ersoydan "Akademisyenlerin Farkındalık Düzeylerinin Sesin Doğru-Sağlıklı Kullanımı ve Mesleki Performansa Etkisi Bakımından İncelenmesi" idil, 60 (2019 Ağustos): s. 965–973. doi: 10.7816/idil-08-60-02

Öz

Bu araştırmada, akademisyenlerin farkındalık düzeylerinin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nicel bir araştırma olup, betimsel tarama modeline bağlı kalınmıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından uzman görüşü alınarak oluşturulan anket formu kullanarak elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik sorular, ikinci bölümde ise alt problemlerin cevaplanmasına yönelik hazırlanan anket maddeleri bulunmaktadır. Veri toplama aracında toplam 38 madde yer almaktadır. Üç'lü likert tipinde hazırlanan anket formunda maddeler olumlu cevaplar "Katılıyorum (3)…….; Katılmıyorum (1) olacak şekilde düzenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu dört üniversitede aktif olarak ders veren toplam 383 akademisyen oluşturmuştur. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 24.0 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik analiz programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi için, sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi ile ilgili maddelerin dağılımlarının ortalamaları alınmış; cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri için ayrı ayrı bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) ve tek faktörlü varyans analizi (One-Way ANOVA) testleri yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre; akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalık düzeyleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmadığı, *yaş* değişkenine göre sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkların 61 yaş ve üzerindeki akademisyenlerde daha yüksek olduğu, *kıdem* değişkenine göre sesin doğru-sağlıklı kullanımı bakımından farkındalıkların 21/30 yıl aralığında kıdeme sahip olan akademisyenlerin; sesin mesleki performansa etkisi bakımından 41 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan akademisyenlerin farkındalıklarının daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: akademisyen, farkındalık, ses sağlığı, mesleki performans, ses

Makale Bilgisi
Geliş: 16 Mayıs 2019 Düzeltme: 29 Haziran 2019 Kabul: 17 Temmuz 2019

© 2019 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Diğer canlılardan farklı olarak düşünebilme, konuşabilme ve şarkı söyleyebilme yeteneğine sahip olan insanoğlu, duygu, düşünce ve isteklerini en kısa, etkili ve doğru bir biçimde ifade edebilmek ve iletişim kurmak için doğanın kendisine verdiği en önemli armağanlardan ve en temel yetilerinden biri olan sesini kullanmaktadır. Ayrıca dış görünüşümüzün ve kişiliğimizin güçlü bir ifadesi olan sesin anlam ve gücünü arttıran renklerinden ve çeşitliliğinden yararlanarak dış dünya ile iletişimini daha güçlü hale getirebilmektedir (Suner, 2004:7). Etkili bir sözlü iletişim sadece söylediklerinizin içeriğine değil aynı zamanda bunları söylerken sesinizin kulağa nasıl geldiğine de dayanır. Bu nedenle sesimiz ne kadar doğru ve sağlıklı kullanılır, ne kadar duyarlı ve etkili hale getirilirse duygularımız da o kadar doğru biçimde aktarılır (http:1). Sesi doğru ve sağlıklı kullanma ile ne kastedildiğinin aktarılmasında yarar görülmektedir. O halde sesin doğru kullanımı nedir?

Sesin doğru kullanımı için 4 temel kural bulunur: 1. Uygun postür (Vücut duruşu), 2. Yeterli nefes desteği, 3. Sağlıklı ses çıkarma tekniği, 4. Ses boşluklarını uygun kullanma (http:2). Bu dört temel unsurun sağlanması sesin doğru kullanımını ifade etmektedir.

Sağlıklı bir ses ise sesin doğru kullanımının yanında bazı temel davranışların alışkanlık haline dönüştürülmesi ile sağlanır. Bu temel davranış ve prensipler : yeterli miktarda su içmek (günde 8-10 bardak), burun yoluyla yeterli hava almak, egzersiz yapmak, sigaradan uzak durmak, mideye dokunacak yiyecek ve içeceklerden uzak durmak, gece atıştırmalarından uzak durmak, sık sık boğaz temizleme hareketinden kaçınmak, stresten uzak durmak, yeterli uyumaya özen göstermek, yüksek sesle konuşmaktan kaçınmak, bağırmamak, gürültülü ortamlardan uzak durmak, bilinçsiz ilaç kullanımından kaçınmak gibi listeleyebiliriz. Özellikle öğretmen, öğretim görevlisi, ses sanatçısı, santral operatörü veya işi gereği sürekli telefonla konuşmak durumunda olanlar ses sağlıkları için bu kurallara muhakkak uymalı ve gereğinde ses terapisti denetiminde ses eğitimi almaları çok önemlidir (http:3). Bunların yanı sıra sesi sağlıklı kullanma sağlıklı bir solunuma bağlıdır (Spiegel ve Sataloff, 1988:40). Gerçek bir ses üretimi ise soluk kontrolüne dayanır. Konuşma ve şarkı söyleme sırasında oluşan koşullar neredeyse tamamen soluk eylemine bağlıdır (Manchester, 1907). Bu durum da akciğer kapasitesinin ve solunumun ustalıkla denetlenmesinin öğrenilmesi ile mümkündür. Çünkü solunum kaslarının (soluk alma ve verme kasları) doğru eğitimi iyi konuşma ve şarkı söylemenin temelidir (Sataloff, 1991).

Hayatını sesini kullanarak kazanan herkes profesyonel ses kullanıcısıdır. Ses sanatçıları, oyuncular, politikacılar, yöneticiler, avukatlar, iş adamları, imam-müezzinler, çağrı merkezi çalışanları, bir kurumun bankosunda oturup kişilerle yüz yüze ilişki kurmak zorunda olan herkes, öğretmenler, akademisyenler bu gruba girerler. Seslerini çok yoğun kullanmaları nedeniyle sık ve yoğun şekilde ses sorunu yaşarlar (http:4).

Kaufman ve Isaacson(1999)'a göre profesyonel ses kullanıcılarını, mesleklerindeki farklı derecelerdeki ses performansına bağlı olarak dört kategoride sınıflandırmışlardır. Bunlardan birinci seviye: Seçkin Ses Kullanıcıları; Bu kişilerde sesin az miktardaki kaybı bile önemli olumsuz sonuçlara sebep olabilir. Opera sanatçıları en önemli 1. Seviye kullanıcılarıdır. Pek çok ses sanatçısı ve aktör de bu gruptadır. İkinci seviye: Profesyonel Ses Kullanıcıları; Bu kişilerde sesteki ılımlı problemler bile mesleksel performanslarını kafi ölçüde engeller. Din adamları, hitabetle uğraşanlar, öğretmenler, resepsiyon görevlileri gibi meslek grupları 2. seviyenin en önemli kullanıcılarıdır (Akt. İleri ve Yiğit, 2016:206).

"Öğretmenlerin profesyonel ses kullanıcıları olarak diğer meslek gruplarına göre seslerini kaybedebilme riskleri daha fazladır, çalışma süreleri ile ses problemleri iş başarılarını sınırlamaktadır ve gelecekte bu olumsuzlukların hizmet sürelerini kötü yönde etkileyeceği göz ardı edilmemelidir" (Çongur, 2000:75). Yapılan çalışmalar öğretmenler gibi öğretmen adaylarının da önemli ölçüde ve sıklıkta bu vokal belirtilere sahip olduklarını, bu durumun da öğretmenlik eğitimi veren programlarda daha fazla ses eğitimine ihtiyacın olduğunu göstermektedir. (Simberg vd. 2000:231) Bir öğretmenin mesleğinde kullandığı en önemli araç sesi olduğundan vokal dayanıklılığı da oldukça yüksek olmalıdır. Ses bozuklukları birey öğretmenliğe başlamadan önce tanılanmalı ve tedavi edilmeli (Simberg vd. 2000). Meslekleri sözlü iletişime dayanan Profesyonel ses kullanıcısının işini yapabilmesi sesini kullanabilmesi temeline dayanır. Gerçekten de sesin özel ve benzersiz kalitesi bu kişilerin meslek yaşantısı için en temel unsurdur. Mesleki yaşamlarında başarılı olmaları için de etkileyici, güçlü, rezone ve canlı bir sese sahip olmaları önemlidir (http:1). Özellikle öğretmenlik ve akademisyenlik mesleği sesin sürekli olarak aktif ve genellikle gürültülü veya akustiğin zayıf olduğu sınıf ortamlarında kullanıldığı ve sesi en fazla zorlayan meslek gruplarıdır. Ayrıca seslerini çok

yoğun kullanmaları nedeniyle sık ve yoğun şekilde ses sorunu yaşarlar ve ses sağlıkları risk altındadır. Sesi ile ilgili sorun yaşayan kişilerin psikolojik, mesleki, sosyal ve duygusal uyumu etkilenmekte, en önemlisi de ufak bir ses sorunu bile iş yaşamlarını ciddi olumsuz şekilde etkilemekte, hatta bu durum meslek kaybına bile yol açabilmektedir (Bengisu, vd., 2008:132). Yapılan bir çalışma da ses problemi olmayan öğretmenlere kıyasla ses problemi olan öğretmenlerin ses problemlerinin günlük yaşam üzerindeki etkileri ve risk faktörleri araştırılmış, ses problemi olmayan öğretmenlerle karşılaştırıldığında ses problemi olan öğretmenlerin genel iletişim yeteneğinin, telefon görüşmelerinin ve genel sosyal becerilerin azaldığı, genel duygusal durum ve üzülme sıklığı gibi durumların anlamlı derecede daha büyük olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar öğretmenler için koruyucu bir ses bakım programının gerekliliğini göstermektedir. (Chen vd., 2010: 183–192)

Sesin varlığı çoğunlukla doğal karşılanır hatta hafife alınır. Bir an için durup sesli iletişimin olmadığı bir dünya hayal ederseniz, pek çok uzmanlık alanı için ses kullanımının ne derecede hayati önem taşıdığını fark edersiniz. Elektronik posta ve internet ile iletişim kurma çağında olsak da bir doktorun hastasına ya da meslektaşına sesini kullanmadan hassas veya karmaşık bir bilgiyi aktarmasındaki zorluğu, bir iş toplantısının ses kullanılmadan yönetilmesindeki problemleri, ayrıca ses kullanımı olmadan seçim kampanyası, vaaz, duruşma veya etkili bir sınıf dersi yapılabileceğini hayal edebiliyor musunuz? (http:1). Mesleklerini sesleriyle icra edenlerin seslerinde belirgin bir problem oluşana kadar seslerine dikkat etmezler. Bu doğrultuda öğretmen ve akademisyenlerin seslerini kullanma, koruma ve farkındalıkları toplumun diğer bireylerinden farklı olarak daha derin bir bilinçliliğe sahip olmalıdır. Ses özellikleri ise her türlü duyguyu taşıyıp yansıtabilecek daha güçlü, etkileyici ve zengin ifade özgürlüğüne sahip olmalıdır (Suner, 2004:7). Bu durumda öğretmen ve akademisyenler için yukarıda bahsedilen bütün bu unsurlardan ötürü ses eğitimi kaçınılmazdır.

Ses eğitiminin sadece sesi güzel olan ve belli meslekler (opera ve tiyatro sanatçılığı, müzik öğretmenliği gibi) için gerekli olduğu görüşü yaygındır. Halbuki ses insanın sosyal ve kültürel yaşamında hem konuşma hem de şarkı söylemek için kullandığı önemli bir araçtır. Bu nedenle ses eğitimi, sesini konuşma ve şarkı söylemek için kullanan veya kullanacak olan herkes için gereklidir (Yiğit, 2004: 1)

Bu çerçeveden bakıldığında bu kişilerin ses sağlığı ve bakımı şansa bırakılmamalı, bu konuda eğitim almış deneyimli bir ses sağlığı ekibi tarafından takip edilmelidir. Sesini sadece günlük iletişimini sürdürmek için kullanan birinin vokal hijyen önerileri ve sesi fazla yormadan kullanmayı öğrenmesi işlevsel olabilir ancak profesyonel bir ses kullanıcısının icrası esnasında sesine zarar vermeden farklı ton ve gürlüklere çıkmayı öğrenmesi daha yoğun ve titiz bir çalışma gerektirir. Unutulmamalıdır ki profesyonel ses özel bir alandır ve bu alanda uzmanlaşmış bir ekip tarafından ele alınmalıdır. Bu ekip KBB hekimi, dil-konuşma terapisti ve şan eğitmeninden oluşur. Bu uzmanların bir takım çalışması içinde işbirliği kurmasını gerektirir (http:4). Bu tespitlereden yola çıkılarak bu araştırmada, akademisyenlerin farkındalık düzeylerinin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından incelenmesi amaçlanmıştır.

2.Yöntem

Bu bölümde araştırmada izlenen yöntem, araştırmanın modeli, evren ve örneklemi ile verilerin elde edilmesi ve analizi yer almaktadır. Bu araştırma betimsel tarama modeline göre hazırlanmış nicel bir araştırmadır. Araştırma verileri Türkiye'de 4 farklı üniversitede aktif olarak ders vermekte olan toplam 383 akademisyene anket uygulanması yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırma probleminin çözümlenmesi için veri toplamak amacıyla kullanılan anket formu, araştırmacılar tarafından 3'lü likert tipine uygun olarak geliştirilmiştir. Üç'lü likert tipinde hazırlanan anket formunda maddeler olumlu cevaplar "Katılıyorum (3)…….; Katılmıyorum (1) olacak şekilde düzenlenmiştir. İlk olarak sesin "doğru-sağlıklı kullanımı" ve sesin "mesleki performansa etkisi" alt boyutlarına yönelik soruların yer aldığı 43 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Araştırmacıların ve uzmanların ortak görüşleri ile denetlenen 43 madde arasından uygun olmayan maddeler çıkarıldıktan sonra kalan 38 maddenin ön uygulaması yapılarak geçerlik-güvenilirlik analizlerine tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda oluşturulan veri toplama aracının %95 güven aralığı içinde Cronbach Alpha değeri .87 olarak bulunmuştur. Araştırmada 3 adet alt problem bulunmaktadır. Alt problem cümleleri sırasıyla; 1-Cinsiyet değişkenine göre; sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır? 2-Yaş değişkenine göre; sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından

farkındalıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır? 3- Kıdem değişkenine göre; sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından

farkındalıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır? şeklinde kurulmuştur.

2.1.Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi için, sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi ile ilgili anket maddelerinin ortalamaları hesaplanmış; cinsiyet, yaş ve kıdem değişkenleri için bağımsız değişken sayısına göre; bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test), ve tek faktörlü varyans analizi (One-Way Anova) testleri yapılmıştır. Anova testi sonucunda anlamlı fark tespit edilen durumlarda anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla Post-Hoc Games Howell testi yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesi için de tanımlayıcı istatistik analiz yapılmış ve dağılımlar tablo 2.1.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 2.1.1. Demografik Özelliklere Göre Dağılımlar

Değişkenler	Alt Kategoriler	f	%	Toplam (N-%)
Cinsiyet	*Kadın*	154	40,2	383-100
	Erkek	229	59,8	
Yaş	*21/30*	95	24,8	383-100
	31/40	172	44,9	
	41/50	104	27,2	
	51/60	11	2,9	
	61/+	1	0,3	
Kıdem	*1/10*	181	47,3	383-100
	11/20	136	35,5	
	21/30	56	14,6	
	31/40	5	1,3	
	41/+	5	1,3	

Bulgular ve Yorum

3.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum:

Araştırmada yer alan birinci alt problem cümlesi "cinsiyet değişkenine göre sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde kurulmuştur. Buna göre yapılan t-testi analiz sonucu tablo 3.1.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.1. Cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları

		N	x̄	p
Doğru-Sağlıklı	*Kadın*	154	2,220	.549
	Erkek	229	2,204	
	Toplam	383	2,184	
Mesleki performans	*Kadın*	154	2,561	.732
	Erkek	229	2,498	
	Toplam	383	2,521	

Tablo 3.1.1.'de yer alan veriler incelendiğinde Sesin doğru-sağlıklı kullanımı p=.549 sesin mesleki performansa etkisi p=.732'dir. İstatistiksel olarak anlamlı fark ifade eden p değeri, p<0.05'dir. p değerlerinin referans değerden büyük olduğundan (.549/.732>0.05), akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Elaine Smith, H. Lester Kirchner, Margaretta Taylor, Henry Hoffman, ve Jon H. Lemke tarafından 1998 yılında 274'ü erkek 280'i kadın öğretmen olmak üzere öğretim etkinliklerinin ses problemleri üzerindeki etkilerini anlattıkları "Voice Problems Among Teachers: Differences by Gender and Teaching Characteristics" adlı bu çalışmada Erkek öğretmen ile karşılaştırıldığın da kadın öğretmenler daha sık olarak ses problemine (% 38) sahip oldukları (% 26, p <.05), akut (p <.05) ve kronik (p <.05) ses problemleri, altı adet spesifik ses belirtileri ve beş fiziksel rahatsızlık belirtilerinin olduğu, ayrıca işteki kıdem yılı, öğretim özellikleri benzer olan erkeklere göre aynı melek grubundan kadınların vokal semptomlarının sıklığının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine Alison Russell, Jennifer Oates, Kenneth ve M. Greenwood tarafından 1998' de Güney Avustralya'da (okul öncesi-Sınıf 12) 1168 devlet okulu öğretmenine posta anketi yoluyla yaptıkları "Prevalence of Voice Problems in Teachers" adlı bir başka çalışmada da kadınların ses problemleri erkeklerin iki katı olduğu tespit edilmiştir.

Bu durum kadın öğretmenlerin seslerini doğru–sağlıklı kullanımı bakımından farkındalıklarının erkek

öğretmenlere göre daha farklı olduğu yorumunu ortaya çıkarabilir ve bu çalışmada elde edilen sonuçların yabancı ülkelerdeki çalışmalara göre kıyaslandığında farklı çıkması da çalışmanın yapıldığı ortam ve koşulları, kültürel ortam ve öğretmenlik mesleğinin kültürlere göre uygulanış biçimi vb. etkenler düşünüldüğünde muhtemel durumlar olabilir.

3.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum:

Araştırmada yer alan ikinci alt problem cümlesi "yaş değişkenine göre sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde kurulmuştur. Buna göre yapılan Anova testi sonucu tablo 3.2.1'te gösterilmiştir.

Tablo 3.2.1. Yaş Değişkenine göre Anova Testi Sonuçları

	Yaş	x̄	p
Doğru-sağlıklı	*21/30*	2,130	.000
	31/40	2,184	
	41/50	2,311	
	51/60	2,328	
	61/+	2,576	
Mesleki performans	*21/30*	2,427	.000
	31/40	2,521	
	41/50	2,595	
	51/60	2,621	
	61/+	3,583	

Tablo 3.2.1'de yer alan veriler incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark ifade eden p değerlerinin referans değer olan 0.05'ten küçük olduğu görülmektedir. p değeri, sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi değişkenlerinin her ikisi için de $p<0.05$ koşulunu sağlamaktadır ($p=.00<.05$). Bu sonuçlara göre, akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkları arasında yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu anlaşılmaktadır. Anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ortalama değerler incelendiğinde 61 ve üzeri yaştaki akademisyenlere ait ortalamanın diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}=2.576$). Akademisyenlerin sesin mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıklarına ait anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ortalama değerler incelendiğinde ise, yine 61 ve üzeri yaştaki akademisyenlere ait ortalamanın diğer gruplara göre daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}=2.621$). Diğer taraftan, tüm gruplara ait ortalama değerler incelendiğinde, akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıklarına ait ortalamaların yaş artışına bağlı olarak düzenli bir artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu durum, akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıklarının yaş artışına bağlı olarak gelişim gösterdiği sonucunu ortaya koymaktadır.

Bu konuyla ilgili yurt dışında Edwin M-L Yiu tarafından 2002 yılında yapılan "Impact and Prevention of Voice Problems in the Teaching Profession: Embracing the Consumers'View" adlı çalışmada Öğretmenlik mesleğinden 55 öğretmen 67 öğretmen adayı olmak üzere toplam 122 kişi ye onların ses durumlarına ve ses problemlerinin etkilerine dair algıları, iletişim, sosyal yaşam, kişisel duygular ve meslek konularında durumlarını tespit etmek için anket yapılmış, öğretmenlerin aday öğretmenlere göre seslerini anlamlı bir biçimde daha kötü algıladıklarını, buna ilaveten öğretmenlerin öğretmen adaylarına göre günlük iletişimde daha fazla zorluklarla karşı karşıya kaldıklarını sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu iki gruptaki kişilerin solunum alıştırmaları ve özel vokal hijyen stratejileri üzerine bilgilerin onların ses problemlerini önlemeye yardımcı olacağı konusunda hemfikir oldukları da tespit edilmiştir. Araştırma verilerinden elde edilen bu bulgular her ne kadar olumluymuş gibi görülse de yaş faktörü göz önüne alındığında 61 + yaş diliminde bulunan akademisyenlerin neredeyse mesleki kariyerlerinin sonuna gelmiş oldukları, seslerini aktif olarak kullanarak icra ettikleri bu süreçte mesleki doyum, verimlilik sosyal ve ekonomik boyutları ve ses problemleri nedeni ile işe gelememe durumları beraber düşünüldüğünde ciddi ve geç kalınmış bir durum olduğu açıkça söylenebilir.

Öğretimin yapıldığı esnada belirli mesleksel durumlar için öğretmenler gelişen ses problemlerine karşı savunmasızdırlar. Öğretmenlik mesleği ses problemleri ve mesleki algılar tarafında etkilenir ses problemlerinin önlenmesi için gerekli olan faydalı bilgilerin olması önemlidir.

3.3.Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum:

Araştırmada yer alan üçüncü alt problem cümlesi "kıdem değişkenine göre sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıkları arasında anlamlı bir fark var mıdır?" şeklinde kurulmuştur. Buna göre yapılan Anova Testi

sonucu tablo 3.3.1.de gösterilmiştir.

Tablo 3.3.1'de yer alan veriler incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı fark ifade eden p değerlerinin referans değer olan 0.05'ten küçük olduğu görülmektedir. p değeri, sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi değişkenlerinin her ikisi için de $p<0.05$ koşulunu sağlamaktadır ($p=.00/.043<.05$). Bu sonuçlara göre, akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı bakımından farkındalıkları arasında kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark bulunduğu anlaşılmaktadır. Anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ortalama değerler incelendiğinde, sesin doğru-sağlıklı kullanımına ait ortalamaların 21/30 yıl kıdem aralığında bulunan akademisyenler arasında daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}=2.385$). Sesin mesleki performansa etkisine ait ortalamalar incelendiğinde ise 41 yıl ve üzeri kıdeme sahip akademisyenlerin ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}=2.816$). Bu durum, akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı bakımından farkındalıklarının 21-30 yıl kıdem aralığında bulunan akademisyenler arasında diğer gruplara göre daha yüksek olduğu, sesin mesleki performansa ait farkındalıklar bakımından da 41 yıl ve üzeri kıdem aralığında bulunana akademisyenler arasında daha yüksek bulunduğu sonuçlarını ortaya koymaktadır. Alison Russell, Jennifer Oates, ve Kenneth M. Greenwood tarafından yapılan "Prevalence of Voice Problems in Teachers" adlı çalışmada bir posta anketi kullanılarak Güney Avustralya'da (okul öncesi-Sınıf 12) 1168 devlet okulu öğretmeninden anketin yapıldığı gün için ve şimdiki öğretim yılı ve kariyerleri boyunca ses problemlerinin bildirilmesi istendi. Yanıtlanma oranı% 75 olan bu çalışmada, öğretmenlerin %16'sı anketin yapıldığı günde ses problemi olduğunu, %20' si içinde bulundukları öğretim yılında ki ses problemleri olduğunu ve % 19'u ise kariyerleri boyunca bazı zamanlarda ses problemleri yaşadıklarını bildirdiler. Bu bulgulardan yola çıkıldığında yine "yaş" değişkenine göre sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve sesin mesleki performansa etkisi bakımından farkındalık düzeyleri ne bakıldığında "kıdem" değişkenin sesin doğru kullanımı ve mesleki performansa etkisine ait farkındalıklar bakımından elde edilen sonuçlar ile paralellik gösterdiği yaş dolayısı ile kıdem arttıkça bu iki faktöre ait farkındalıkların arttığı görülmektedir. Bu sonuçlar çalışmanın bulgularının birbiri ile olan tutarlılıkları açısından önemli olmakla beraber, yine yaş değişkeninde olduğu gibi, kıdem değişkeninde de mesleki hayatının 41+ yılında olan akademisyenlerin neredeyse mesleki kariyerlerinin sonuna gelmiş oldukları, seslerini aktif kullanarak icra ettikleri bu süreçte mesleki doyum, verimlilik sosyal ve ekonomik boyutları ve ses problemleri nedeni ile işe gelememe durumları beraber düşünüldüğünde yine ciddi ve geç kalınmış bir durum olduğu açıkça söylenebilir.

Tablo 3.3.1. Kıdem Değişkenine göre Anova Testi Sonuçları

	Kıdem	$\bar{x}$	p
Doğru-sağlıklı	*1/10*	2,147	.000
	11/20	2,221	
	21/30	2,385	
	31/40	2,223	
	41/+	2,223	
Mesleki performans	*1/10*	2,503	.043
	11/20	2,491	
	21/30	2,619	
	31/40	2,583	
	41/+	2,816	

Sonuç ve Öneriler

Cinsiyet değişkenine göre; akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve sesin mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıklarında anlamlı bir fark bulunmadığı,

Yaş değişkenine göre; akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı ve mesleki performansa etkisi bakımından farkındalıklarında anlamlı bir fark bulunduğu ve anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ortalama değerler incelendiğinde 61 ve üzeri yaştaki

akademisyenlere ait ortalamanın diğer gruplara göre daha yüksek olduğu,

Kıdem değişkenine göre; Akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı bakımından farkındalıklarında anlamlı bir fark bulunduğu, anlamlı farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ortalama değerler incelendiğinde, sesin doğru-sağlıklı kullanımına ait ortalamaların 21/30 yıl kıdem aralığında bulunan akademisyenler arasında daha yüksek olduğu ($\bar{x}$=2.385), Sesin mesleki performansa etkisine ait ortalamalar incelendiğinde ise 41 yıl ve üzeri kıdeme sahip akademisyenlerin ortalamalarının daha yüksek olduğu ($\bar{x}$ =2.816) ve Bu durumun da, akademisyenlerin sesin doğru-sağlıklı kullanımı bakımından farkındalıklarının 21-30 yıl kıdem aralığında bulunan akademisyenler arasında diğer gruplara göre daha yüksek olduğu, sesin mesleki performansa ait farkındalıklar bakımından ise 41 yıl ve üzeri kıdem aralığında bulunana akademisyenler arasında daha yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında sesini profesyonel olarak kullanan akademisyenlerin seslerini doğru –sağlıklı kullanma ve koruma farkındalıklarının toplumun diğer bireylerinden farklı olarak daha derin bir bilinçliliğe sahip olmaları gerektiğinden yola çıkarak şu önerilere yer verilebilir;

Tüm bu olumsuzlukların önlenmesi amacıyla öğretmenlik eğitimi sırasında öğrencileri profesyonel ses kullanıcıları olarak hazırlamak için ses eğitimi uygulanmalı,

Üniversitelerin eğitim fakültelerindeki bütün öğretmenlik dallarında ses problemlerinin önlenmesi, Sesin doğru- sağlıklı kullanımı ve sesin mesleki performansa etkisi konularındaki farkındalık ve bilinci kazandırmak ve geliştirmek amacıyla eğitim programları geliştirilmeli ve ses eğitimi dersleri konulmalı,

Ayrıca üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik eğitimi veren birimlerinden diğer öğretmenlik branşlarındaki bölümlere bu konularda gerek konferans gerekse diğer akademik çalışmalar ile destek sağlanmalıdır.

Kaynaklar

Bengisu, S., Topbaş S., Koçak, İ. "The Relationship Between Muscle Tension Dysphonia Type 1 And Soft Phonation İndex And The Effectiveness Of Voice Therapy", *Kulak Burun Bogaz Ihtisas Dergi,* 18(3):131-138.,2008.

Chen, S.H., Chiang, S.C.,Chung, Y.M., Hsiao,L.C., Hsiao,T.Y."Risk Factors And Effects Of Voice Problems For Teachers" Journal Of Voice Volume 24, Issue 2, Pages 183–192 Taipei, Taiwan, 2010.

Çongur, Ö. **"** İlköğretim Ve Lise Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Ses Hastalıkları Ve Tedavi Yöntemleri Sonuçlarının Araştırılması", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2000.

Edwin, M-L Yiu (2002). "Impact And Prevention Of Voice Problems In The Teaching Profession: Embracing The Consumers'View" Journal Of Voice Vol. 16, No. 2, Pp. 215–228 The Voice Foundation Voice Research Laboratory, Department Of Speech And Hearing Sciences, The University Of Hong Kong, Hong Kong, 2002.

Houtte, E.V., Claeys, S., Wuyts, F., Lierde, K.V. "The Impact Of Voice Disorders Among Teachers: Vocal Complaints, Treatment-Seeking Behavior, Knowledge Of Vocal Care, And Voice-Related Absenteeism" , Journal Of Voice, Volume 25, Issue 5, Pages 570–575 , Belgium, 2011.

İleri, S., Yiğit, N. "Müzik Öğretmeni Adaylarının Ses Kullanım Alışkanlıkları İle Ses Hijyeni Ve Ses Hastalıkları Hakkındaki Bilgi Düzeyleri"**.** İdil, 5 (20), S.203-230.,2016.

Manchester, L. A. "Ses Eğitiminin Temelleri Üzerine 12 Ders", Dans- Müzik- Kültür, İstanbul, Boğaz İçi Üniversitesi Matbaası, İstanbul, 1990.

Russell, A., Oates,J., Kenneth, M., Greenwood, K.M. **"**Prevalence Of Voice Problems In Teachers" Journal Of Voice Vol. 12, No. 4, Pp. 467—479 Singular Publishing Group, Inc. Speech Pathology Department, Flinders Universit3, Of South Australia, Adelaide, Australia; School Of Human Communication Sciences, La Trobe Universit3; Victoria, Australia; And School Of Psychology, La Trobe University, Victoria, Australia, 1998.

Satalof, R.T., Heur, R.J., O'Connar, M.J. "Rehabilitation Of A Quadriplegic Professional Singer Use Of A Device To Provide Abdominal Muscule Support", Arc Otolaryngol, Pubmed, 1984.

Sataloff, R. "Professional Voice", The Science And Art Of Clinical Care, Newyork, 1991.

Simberg, S., Laine, A., Sala, E.,Rönnemaa, A-M. **"** Prevalence Of Voice Disorders Among Futureteachers". Journal Of Voice, Volume 14, Issue 2, Pages 231-235, 2000.

Smith,E., Kirchner,H.L.,Taylor,M., Hoffman,H., And Lemke, J.H. **"**Voice Problems Among Teachers: Differences By Gender And Teaching Characteristics" , **Journal Of Voice,**Vol. 12, No. 3, Pp. 328-334, Singular Publishing Group, Inc. Department Of Pleventive Medicine And Department Of Otolarengolog3; College Of Medicine, And "Department Of Speech Pathology And Audiology, Universi O, Of Lowa, Iowa Cit3.; Iowa, U.S.A., 1998.

Suner, L. **"**Ses Ve Oyuncu" Tiyatro Araştırmaları Dergisi**,** Sayı:18, S.7, Ankara.,2004.

Yiğit, N. "Bireylerde Karşılaşılan Ses Sorunları Ve Nedenleri" 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi SDÜ, Isparta**, 2004.**

En İyi Sesinizi Öne Çıkartın: Ses Isıtma Egzersizleri 27.04.2018 Tarihinde ***Http://Www.Skybd.Org/En-Iyi-Sesinizi-One-Cikarin/2*** Adresinden Alındı.

Doğru Ses Kullanımı , 27.04.2018 Tarihinde ***Http://Www.Sesklinigi.Com/San-Terapi/Dogru-Ses-Kullanimi/*** Adresinden Alındı.

Sağlıklı Bir Ses İçin Neler Yapılmalı? 27.04.2018 Tarihinde ***Https://Www.Memorial.Com.Tr/Saglik-Rehberleri/Sesimi-Korumak-Icin-Ne-Yapmaliyim/*** Adresinden Alındı.

Ses Bozukluğu Nedir? 27.04.2018 Tarihinde ***Http://Cinaregitim.Net/Sayfalar/8/8/20/Ses-Terapisi.Aspx*** Adresinden Alınmıştır.

İDİL

THE EXAMINING OF THE LEVEL OF THE ACADEMICIANS' AWARENESS IN TERMS OF THE RIGHT AND HEALTHY USAGE OF THEVOICE AND ITS EFFECT ON PROFESSIONAL PERFORMANCE

Nurdan KIZILDELİ SALIK
Mehmet Yiğit ERSOYDAN

Abstract

In this research, it has been studied to determine the level of awareness of the academicians in terms of the right and healthy usage of the voice and its effect on professional performance. The study is a quantitative research and adhered to the descriptive scanning model. The research data have been obtained by using the questionnaire form which has been prepared by taking experts' opinions by the researchers. The questionnaire consists of two parts; in the first part, there are demographic questions and in the second part, there are questionnaire items which have been prepared to answer the sub-problems. A total of 38 items are included in the data collection tool. The positive (and negative) answers have been arranged as "I agree...(3) or "I do not agree(1) in the questionnaire form which has been prepared in triple likert type. The research universe consists of academicians who have been actively teaching at universities. In this context, a total of 383 academicians who have been actively teaching at four universities have formed the working group. To analyze the obtained data, the SPSS 24.0 (Statistical Package for the Social Sciences) statistical analysis program was used. For the obtained data analysis, the average of the distributions of items that have been related to the right and healthy usage of the voice and its effect on professional performance was taken; one-factor variance analysis(One-Way ANOVA) and Independent Samples tests have also been performed for each sex, age, and seniority variables. According to the findings, it has been reached out that the levels of awareness of academicians about the right and healthy usage of the voice and its effect on professional performance, there is not a meaningful difference according to the gender variable; according to the age variable, the awareness of the academicians who are 61 years old or older is higher in terms of the right and healthy usage of the voice and its effect on professional performance; according to seniority variable, the academicians who are at the 21-30 years of service have a higher awareness level of the right and healthy usage of the voice than those who are over 41 years of service.

Keywords: Academician, Awareness, voice health, Professional Performance, voice